

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 46657/15
Tomo ČAČIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 4. veljače 2020. u odboru u sastavu:

Tim Eicke, *predsjednik*,

Jovan Ilievski,

Raffaele Sabato, *suci*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 14. rujna 2015. godine,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE I POSTUPAK

1. Podnositelj zahtjeva, g. Tomo Čačić, bio je hrvatski i srpski državljanin, rođen je 1947. godine i živio je u Beogradu. Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupao g. Đ. Dozet, odvjetnik iz Beograda.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva prigovorio je, na temelju članka 6. Konvencije, da nije mogao ostvariti obnovu postupka nakon što je osuđen u odsutnosti te da ga odvjetnik po službenoj dužnosti nije učinkovito zastupao tijekom postupka vođenog u njegovoj odsutnosti.

4. Vlada je obaviještena o tim prigovorima 15. rujna 2016. godine, a ostatak zahtjeva odbačen je kao nedopušten sukladno pravilu 54. stavku 3. Poslovnika Suda. Vlada Srbije nije iskoristila svoje pravo da se umiješa u postupak (članak 36. stavak 1. Konvencije).

5. Podnositelj zahtjeva preminuo je 25. ožujka 2018. godine, a 10. veljače i 26. ožujka 2019. godine punomoćnik podnositelja zahtjeva obavijestio je Sud da njegove zakonske nasljednice, gđa Lj. Čačić, gđa S. Reković i gđa T. Gostimirović, žele ustrajati u zahtjevu (vidi stavak 35. ove odluke).

A. Okolnosti predmeta

6. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva

7. Dana 26. svibnja 1993. Okružno državno odvjetništvo u Gospiću podnijelo je protiv podnositelja zahtjeva i četrnaest drugih osoba optužnicu za ratne zločine protiv civilnog stanovništva pred Okružnim sudom u Gospiću.

8. Dana 12. srpnja 1993. Okružni sud u Gospiću naložio je da se podnositelju zahtjeva, zajedno s trinaest drugih optuženika, sudi u odsutnosti jer nisu bili dostupni hrvatskim vlastima.

9. Tijekom postupka je podnositelja zahtjeva i druge optuženike zastupao odvjetnik po službenoj dužnosti. Dana 21. srpnja 1993. podnositelj zahtjeva proglašen je krivim za kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od petnaest godina.

10. Podnositeljev odvjetnik po službenoj dužnosti podnio je žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske osporavajući izrečenu kaznu. Dana 24. veljače 1994. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je žalbu i potvrdio je prvostupanjsku presudu. Time je osuda podnositelja zahtjeva postala pravomoćna.

2. Prvi postupak radi obnove kaznenog postupka

11. Dana 25. siječnja 2010. podnositelj zahtjeva zatražio je od Županijskog suda u Gospiću obnovu postupka na osnovi činjenice da je za pravomoćnu presudu od 21. srpnja 1993. saznao tek 12. ožujka 2009. godine te da on nije počinio predmetno kazneno djelo. Također je zatražio da se ispita nekoliko svjedoka u njegovu korist. Tvrdio je i da tijekom postupka koji se vodio u njegovoj odsutnosti nije bio učinkovito zastupan.

12. Dana 15. svibnja 2013. izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Rijeci odbilo je podnositeljev zahtjev uz obrazloženje da predloženi dokazi ne bi mogli prouzročiti njegovo oslobođenje. Također je odbilo primijeniti mjerodavnu domaću odredbu kojom je omogućena automatska obnova postupka vođenog u odsutnosti jer je podnositelj zahtjeva živio u Srbiji i nije bio dostupan hrvatskim vlastima.

13. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu Vrhovnom sudu, tvrdeći da predloženi dokazi sami za sebe i u svezi s prijašnjim dokazima ukazuju na njegovu nedužnost za kazneno djelo za koje je bio osuđen te da tijekom postupka vođenog u njegovoj odsutnosti nije bio učinkovito zastupan.

14. Dana 23. rujna 2014. Vrhovni je sud odbio žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio je odluku Županijskog suda u Rijeci.

15. Podnositelj je podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, tvrdeći da nije mogao ostvariti obnovu postupka te da tijekom postupka koji se vodio u njegovoj odsutnosti nije bio učinkovito zastupan.

16. Dana 19. veljače 2015. Ustavni je sud proglasio podnositeljevu ustavnu tužbu nedopuštenom uz obrazloženje da se ustavna tužba odnosila na postupak radi obnove kaznenog postupka, a ne na optužbu za kazneno djelo protiv podnositelja zahtjeva. Ta je odluka dostavljena podnositelju zahtjeva 25. ožujka 2015. godine.

3. Drugi postupak radi obnove kaznenog postupka

17. Dana 12. studenog 2013. podnositelj zahtjeva zatražio je od Županijskog državnog odvjetništva u Rijeci da inicira obnovu kaznenog postupka protiv njega, tvrdeći da dokazi ukazuju na njegovu nedužnost za kazneno djelo za koje je bio osuđen.

18. Povodom podnositeljevog zahtjeva, Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci i Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije obavili su obavijesne razgovore s nekoliko svjedoka koje je predložio podnositelj.

19. Dana 5. studenog 2015. Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci prosljedilo je podnositeljev zahtjev i iskaze svjedoka Županijskom sudu u Rijeci.

20. Dana 23. studenog 2016. Županijski sud u Rijeci proglasio je podnositeljev zahtjev nedopuštenim. Smatrao je da je podnositelj svoj zahtjev podnio tijelu koje nije bilo nadležno da ga ispita i da u svakom slučaju predloženi dokazi ne bi mogli dovesti do njegovog oslobođenja.

21. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu, a 20. travnja 2017. godine Vrhovni je sud ukinuo odluku Županijskog suda u Rijeci te je vratio predmet na ponovno odlučivanje tom sudu.

22. Dana 23. veljače 2018. Županijski sud u Rijeci pozvao je podnositelja zahtjeva i Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci da pojašne tko je od njih zatražio obnovu kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva te na temelju kojih pravnih osnova i dokaza.

23. Dana 14. ožujka 2018. Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci zatražilo je od Županijskog suda u Rijeci obnovu postupka koji se vodio protiv podnositelja zahtjeva. Svoj je zahtjev temeljilo na članku 501. stavku 1. točki (3) Zakona o kaznenom postupku te je dostavilo iskaze devet svjedoka.

24. Dana 20. travnja 2018. Županijski sud u Rijeci zakazao je ročište za 9. svibnja 2018. godine te je pozvao svjedoke M.J., P.Č., B.B., K.T. i S.P.

da nazoče ročištu. Dana 9. svibnja 2018. ispitao je svjedoke B.B. i S.P., a 6. lipnja 2018. - svjedoka K.T.

25. Dana 1. lipnja 2018. Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske obavijestilo je Županijski sud u Rijeci da je podnositelj zahtjeva preminuo 25. ožujka 2018. godine.

26. Dana 12. prosinca 2018. Županijski sud u Rijeci odlučio je ispitati još dva svjedoka i proslijediti spis predmeta Županijskom državnom odvjetništvu u Rijeci na mišljenje o mogućnosti obnove postupka.

27. Dana 13. ožujka 2019. Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci odgovorilo je da smatra da se zahtjev za obnovu postupka treba odobriti.

28. Dana 17. travnja 2019. Županijski sud u Rijeci odobrio je zahtjev Županijskog državnog odvjetništva u Rijeci da se obnovi postupak protiv podnositelja zahtjeva, smatrajući da je opravdano na temelju prikupljenih dokaza, obnoviti postupak. Napomenuo je da, na temelju članka 504. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku, nadležni državni odvjetnik može podnijeti zahtjev za obnovu postupka i nakon smrti osuđenika.

29. Dana 6. lipnja 2019. predsjednik Županijskog suda u Rijeci postavio je branitelja da zastupa preminulog podnositelja zahtjeva.

30. Postupak je trenutno u tijeku pred raspravnim sudom.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

31. Odredba Zakona o kaznenom postupku mjerodavna za postupak radi obnove postupka protiv podnositelja zahtjeva (Narodne novine, br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 154/2013, 152/2014 i 70/2017) glasi:

Članak 504. stavak 1.

„Zahtjev za obnovu kaznenog postupka mogu podnijeti stranke i branitelj, a nakon smrti osuđenika, [može ga podnijeti] državni odvjetnik i osobe navedene u članku 464. stavku 2. ovog Zakona.“

Članak 508. stavak 5.

„Kad sud u novom postupku donese presudu, izreći će da se prijašnja presuda djelomično ili u cijelosti stavlja izvan snage ili da se ostavlja na snazi. ...“

32. Preostalo mjerodavno domaće pravo i praksa izloženi su u predmetu *Sanader protiv Hrvatske*, br. 66408/12, stavci 36. - 49., 12. veljače 2015.

PRIGOVORI

33. Podnositelj zahtjeva prigovorio je na temelju članka 6. Konvencije da nije mogao ostvariti obnovu postupka nakon što je osuđen u odsutnosti te da tijekom postupka koji se vodio u njegovoj odsutnosti nije bio učinkovito zastupan.

PRAVO

I. MOGU LI NASLJEDNICE PODNOSITELJA ZAHTJEVA USTRAJATI U ZAHTJEVU

34. Sud najprije mora riješiti pitanje prava nasljednica podnositelja zahtjeva da ustraju u zahtjevu koji je prvobitno podnio podnositelj zahtjeva, koji je preminuo 25. ožujka 2018. godine.

35. U svojim dopisima od 10. veljače i 26. ožujka 2019. godine punomoćnik podnositelja zahtjeva obavijestio je Sud da podnositeljeva supruga i dvije kćeri, gđa Lj. Čačić, gđa S. Reković i gđa T. Gostimirović, žele ustrajati u zahtjevu (vidi stavak 5. ove odluke). Dostavio je rješenje javnog bilježnika od 2. kolovoza 2018. godine kojim su gđa Lj. Čačić, gđa S. Reković i gđa T. Gostimirović proglašene zakonskim nasljednicama podnositelja zahtjeva. Vlada je predložila da se predmet izbriše s liste predmeta Suda.

36. Imajući u vidu svoju sudsku praksu o ovoj temi (vidi *Malhous protiv Češke Republike* (odl.) [VV], br. 33071/96, ECHR 2000-XII), Sud presuđuje da nasljednice podnositelja zahtjeva imaju legitiman interes za ustrajanje u ovom postupku umjesto podnositelja. Međutim, ispitivanje Suda ograničeno je na pitanje mogu li prigovori, kako ih je prvobitno podnio g. Tomo Čačić, ukazati na postojanje povrede Konvencije (ibid. i usporedi *Miščević protiv Hrvatske* (odl.) [Odbor], br. 72174/13, 16. siječnja 2018.).

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE

37. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 6. stavak 1. i stavak 3. točku (c) Konvencije koji glasi kako slijedi:

„1. ... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj.

...

3. Svatko optužen za kazneno djelo ima najmanje sljedeća prava:

(c) da se brani sam ili uz branitelja po vlastitom izboru, a ako nema dovoljno sredstava platiti branitelja, ima pravo na besplatnog branitelja, kad to nalažu interesi pravde; ...“

A. Tvrđnje stranaka

1. Vlada

38. Vlada je tvrdila da zahtjev nije bio podnesen u šestomjesečnom roku koji se trebao računati od datuma kad je odluka Vrhovnog suda od 23. rujna 2014. godine dostavljena podnositelju zahtjeva budući da je njegova

ustavna tužba bila proglašena nedopuštenom (vidi stavke 14. - 16. ove odluke). Nadalje je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva jer je prije podnošenja svojeg predmeta pred Sud trebao pričekati da postupak u vezi s njegovim drugim zahtjevom za obnovu postupka bude pravomoćno okončan (vidi stavak 17. ove odluke). U pogledu osnovanosti tvrdila je da je postupak vođen u odsutnosti podnositelja zahtjeva bio pošten, da je njegovo pravno zastupanje tijekom tog postupka od strane odvjetnika po službenoj dužnosti bilo odgovarajuće i da su dva postupovna sredstva za obnovu postupka vođenog u odsutnosti utvrđena Zakonom o kaznenom postupku pružala podnositelju zahtjeva razumne izgleda da sud ponovno ispita optužbe protiv njega.

2. Podnositelj zahtjeva

39. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da postupak vođen u njegovoj odsutnosti nije bio pošten i da su dokazi podneseni u prilog njegovom zahtjevu za obnovu postupka bili prikladni da prouzroče njegovo oslobođenje. Pogrešna osuda protiv njega za ratni zločin uzrokovala je štetu njegovom ugledu i časti te je od Suda tražio da mu s te osnove dosudi naknadu materijalne i nematerijalne štete. Nasljednice podnositelja zahtjeva tvrdile su da su i one pretrpjele nematerijalnu štetu jer je njihov suprug i otac preminuo kao „osuđeni ratni zločinac“ iako je bio nevin.

B. Ocjena Suda

40. Sud ne mora ispitati sva pitanja koja su iznijele stranke. S obzirom na novi razvoj situacije o kojem je obaviješten, Sud smatra da iz razloga navedenih u nastavku ne postoji objektivno opravdanje za daljnje ispitivanje prigovorâ podnositelja zahtjeva i da je stoga prikladno primijeniti članak 37. stavak 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Sud može u svakom stadiju postupka odlučiti da izbriše neki zahtjev s liste slučajeva kad okolnosti dovode do zaključka:

- a) da podnositelj zahtjeva ne namjerava ustrajati u svojem zahtjevu, ili
- b) da je predmet riješen, ili
- c) da iz nekog drugog razloga koji utvrdi Sud više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva.

Međutim, Sud će nastaviti ispitivanje zahtjeva ako to traže interesi poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.“

41. Kako bi utvrdio primjenjuje li se članak 37. stavak 1. točka (b) na ovaj predmet, Sud mora odgovoriti na dva pitanja: kao prvo, postoje li još uvijek okolnosti zbog kojih podnositelj zahtjeva izravno prigovara, te kao drugo, jesu li otklonjeni učinci moguće povrede Konvencije zbog tih okolnosti (vidi predmete *Pisano protiv Italije* (brisanje zahtjeva) [VV], br. 36732/97, stavak 42., 24. listopada 2002., *Sisojeva i drugi protiv Latvije*,

br. 60654/00, stavak 97., 16. lipnja 2005., i *Kaftailova protiv Latvije* (brisanje zahtjeva) [VV], br. 59643/00, stavak 48., 7. prosinca 2007.).

42. Sud napominje da je u ovom predmetu podnositelj zahtjeva prigovorio odbijanju domaćih vlasti da obnove postupak vođen u njegovoj odsutnosti u kojem mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od petnaest godina te navodnim nedostacima njegova pravnog zastupanja tijekom tog postupka od strane odvjetnika po službenoj dužnosti koji, prema navodima podnositelja zahtjeva, nikada nije pokušao stupiti u kontakt s njim niti iznijeti bilo kakve relevantne tvrdnje u njegovu korist.

43. U predmetu *Sanader protiv Hrvatske* (br. 66408/12, stavci 75. - 96., 12. veljače 2015.), Sud je, nakon detaljnog ispitivanja hrvatskih postupovnih sredstava za obnovu postupka vođenog u odsutnosti predviđenih Zakonom o kaznenom postupku, utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije zbog nemogućnosti podnositelja zahtjeva da ostvari obnovu postupka uz puno poštovanje njegovih prava obrane. Utvrdivši povredu članka 6. s te osnove, smatrao je nepotrebnim donijeti zasebnu odluku o prigovorima podnositelja zahtjeva o nedostacima njegova pravnog zastupanja (ibid. stavci 97. - 98.).

44. Sud napominje da su u ovom predmetu, nakon što su domaće vlasti odbile podnositeljev zahtjev za obnovu postupka uz obrazloženje da predloženi dokazi ne bi mogli dovesti do njegovog oslobođenja te nakon što su odbile primijeniti mjerodavnu odredbu domaćeg zakona kojom se podnositelju zahtjeva omogućava automatska obnova postupka (vidi stavke 11. - 16. ove odluke), podnositelj zahtjeva i nadležni tužitelj podnijeli još jedan zahtjev za obnovu postupka koji je konačno odobren (vidi stavke 17. - 28. ove odluke). Obnovljeni postupak, čija je svrha stavljanje izvan snage neopravdane osuđujuće presude ako tako utvrde domaći sudovi (vidi *Magnitskiy i drugi protiv Rusije*, br. 32631/09 i 53799/12, stavak 282., 27. kolovoza 2019.), trenutačno je u tijeku pred raspravnim sudom, a podnositelja zahtjeva, sada preminulog, zastupa branitelj (vidi stavke 29. i 30. ove odluke). Iz toga slijedi da više ne postoje okolnosti kojima podnositelj zahtjeva prigovara i da je prvi kriterij iz članka 37. stavka 1. točke (b) Konvencije (vidi stavak 41. ove odluke) ispunjen.

45. Sud nadalje napominje da je obnova postupka upravo bila i svrha zahtjeva koji je podnositelj zahtjeva podnio Sudu. Doista, tvrdio je da je bio neopravdano osuđen i da mu se stoga treba dosuditi naknada štete (vidi stavak 39. ove odluke). Međutim, nije na Sudu da odluči o njegovoj krivnji ili nedužnosti za kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret; u obnovljenom postupku koji je u tijeku pred raspravnim sudom domaći će sudovi odlučiti može li se osuđujuća presuda podnositelja zahtjeva djelomično ili u cijelosti staviti izvan snage ili u cijelosti ostaviti na snazi (vidi stavak 32. ove odluke).

46. Sud je uvjeren da je podnositelj zahtjeva ostvario obnovu postupka i da je u tim okolnostima njegov prigovor o nedostacima njegova pravnog

zastupanja u postupku vođenom u njegovoj odsutnosti postao bespredmetan. Sud stoga smatra da je u ovom predmetu ispunjen i drugi kriterij iz članka 37. stavka 1. točke (b) Konvencije (vidi stavak 41. ove odluke).

47. S obzirom na gore navedeno, Sud zaključuje da je predmetno pitanje riješeno u smislu članka 37. stavka 1. točke (b) Konvencije. Nadalje, uvjeren je da poštovanje ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i njezinim protokolima ne traži nastavak ispitivanja ovog dijela zahtjeva (članak 37. stavak 1. *in fine*).

48. U skladu s tim, ovaj zahtjev treba izbrisati s liste predmeta Suda.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Odlučuje izbrisati zahtjev s liste predmeta.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 27. veljače 2020.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Tim Eicke
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72468496524

